

REPORTATGE

L'ESCOLA ON ES PENSA AMB LES MANS

La filosofia *maker* i l'ètica *hacker* centren les accions del nou Pla estratègic 2024-2030 de l'escola GEM de Mataró, que convida l'alumnat a transformar l'entorn a partir del talent propi.

TEXT DE **GEMMA CASTANYER**
Periodista

«Aquesta convicció que podem fer alguna cosa, aquesta esperança i aquest compromís, per a mi això és molt GEM», explica la doctora en Biomedicina i exalumna de l'escola Núria Radó. El seu testimoni, juntament amb el del periodista i escriptor Joan Safont o el de l'exwaterpolista olímpica, Marta Bach, apareixen al document *Enlaira't amb el GEM*, en què relaten l'empremta que el centre els ha deixat a la seva vida personal, acadèmica i professional. «El GEM no és una escola religiosa, però és una escola amb els valors marcats. Totes les

qüestions de la pau, l'ètica o la solidaritat es treballaven molt», afegeix Safont.

Nascuda el 1966, la Fundació Privada Grup Escoles Mataró (GEM) és un centre concertat ubicat a Mataró amb una oferta pedagògica de 0 a 18 anys i que va néixer a partir de la col·laboració de les famílies i de persones expertes en pedagogia amb la voluntat de fer front a les noves inquietuds educatives. Escola mixta, catalanista, aconfessional, plural, acollidora i integradora, fa 58 anys el GEM es presentava al món amb un model transgressor que ha format part de la seva empremta fins a l'actualitat i que s'ha caracteritzat per l'acompanyament

en l'educació de persones compromeses amb el món i disposades a formular-se preguntes. A més, la celebració de les festes tradicionals ha significat, històricament, un accelerador del sentiment de pertinença al centre. L'elaboració artesanal de la disfressa de Carnaval, la cantada de nades o l'exposició de fruits i preparació de melmelades a la tardor continuen esdevenint escenaris de festivitat conjunta esperada per tothom i que els exalumnes recorden amb nostàlgia.

De potenciar l'esperit crític a pensar fora de la caixa

Al llarg de la seva història el GEM ha cul-

tivat les llavors de la creativitat, la curiositat, el compromís, l'esperit crític, el treball en equip i l'interès per aprendre. I ho ha fet a partir de la incorporació de metodologies educatives innovadores que s'han anat adaptant als progressos dels diferents corrents pedagògics. Aquest 2024 el centre ha culminat un procés de dos anys i mig d'intens treball per dibuixar les línies estratègiques que definiran l'escola els pròxims sis anys, i que es fan visibles amb la redacció del Pla estratègic Enlaira't 2024-2030, el qual concreta 15 accions que ja s'estan començant a portar a terme i que s'estructuren en l'àmbit de la governança, la comunitat, la persona, el benestar i la ideació.

El 7 de març passat, el GEM va explicar públicament quines són les línies d'actuació del seu nou projecte educatiu, que recauen en la filosofia *maker* i l'ètica *hacker*, actitud i pensament que històricament han format part de l'essència de l'escola i de la seva cultura de centre. «Els valors de la filosofia *maker* encaixen perfectament amb allò que fa créixer l'alumnat a partir de les seves vivències a l'escola, pensant amb les mans, conceptualitzant les idees, potenciant l'error, no criminalitzant la còpia d'una idea amb l'objectiu de portar-la a un altre nivell o obrint espais físics d'experimentació i de lliure circulació a l'aula», explicava durant l'esdeveniment Toni del Río, responsable d'innovació del centre.

Molt relacionada amb la cultura del DIY (*Do it yourself*, Fes-ho tu mateix), la filosofia *maker* prové de la pedagogia constructivista del matemàtic Seymour Papert i de la voluntat de democratitzar els coneixements STEM (ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques) entre tot l'alumnat, especialment les noies. «Aquest corrent està connectat amb la part artesana, creadora i manipulativa. És Papert (Massachusetts Institute of Technology) qui desenvolupa al MIT la

L'ètica *hacker* es basa en la idea de fer servir la tecnologia per resoldre problemes i crear el món que volem

Sophie Fan, alumna del MIT, imparteix algunes dinàmiques a l'aula *maker* per explicar la seva manera de treballar.

© GEM

pedagogia constructivista i d'educació *maker* basant-se en la manera de viure d'aquest centre capdavanter al món en ciència i tecnologia», explica Héctor Gardó, director d'equitat digital de la Fundació Bofill i autor de la tesi doctoral *Hackejar l'educació: avaluació de l'impacte socioeducatiu de les hackatons cíviques de transformació educativa*, en què

analitza quins trets de l'ètica *hacker* han format part històricament dels diferents moviments de transformació pedagògica. A diferència de la cultura *maker*, l'ètica *hacker* es basa en la idea de fer servir la tecnologia per resoldre problemes i crear el món que tu vols. «I això és molt vigent perquè part del drama de la digitalització que hem viscut és que tenim un model de digitalització molt consumista que no respondria al tipus d'usos tecnològics i de digitalització en el qual creien aquests *hackers* tecnològics. L'ètica *hacker* fa servir la tecnologia per qüestionar l'estatu quo (pensament crític), per transformar el món (pensament creatiu), i no posa límits (altes expectatives)», descriu. *Hackers* i *makers*, per tant, es diferenciarien en la part més instrumental, apunta Gardó, però comparteixen els mateixos valors de creativitat, empoderament o deure comunitari.

Un espai *maker* a l'escola

Fa tres cursos el GEM va inaugurar l'aula *maker*, un entorn obert a la creativitat amb el propòsit d'esdevenir un espai d'aprenentatge significatiu, de formació i treball obert, centrat en les STEAM i la cultura emprenedora, compromès socialment i dissenyat per poder executar les idees pròpies o cocreades a partir de les eines i els recursos presents, com defineix el centre. És el bressol de la cultura *maker* i l'ètica *hacker*, que convida a la conversa, la connexió d'idees, la reflexió i la manipulació amb l'objectiu de millorar l'entorn que ens envolta. D'aquest nucli parteix la visió que uneix les 15 accions del Pla estratègic de l'escola GEM amb l'objectiu de «fomentar la creació d'un esperit crític a partir de l'anàlisi del context, la creació d'opinió pròpia i la possibilitat de fer actuacions basades en l'anàlisi del repte i la nostra opinió, per transformar l'entorn i fer un món millor a partir del nostre talent», conclou la directora pedagògica, Montse Paradedà. •